

Wojciech Śmigielski

Dakowy Mokre, pow. Nowy Tomyśl. Stanowisko 1

Informator Archeologiczny : badania 8, 159-160

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

CZERSK, pow. Piaseczno

patrz
średniowiecze

CZYŻÓW, pow. Bełchatów

patrz
okres halszacki

DAKOWY MOKRE, pow. Nowy Tomyśl
Stanowisko 1

Konserwator Zabytków
Archeologicznych
w Poznaniu

Badania prowadził mgr Wojciech Smigielski. Finansował WKZ w Poznaniu. Pierwszy sezon badań. Grodzisko z okresu wczesnego średniowiecza. /VII/VIII-IX/. Osadnictwo z XI w.

W ramach akcji weryfikacji grodzisk, uznawanych dotychczas za grodziska kultury łużyckiej, przeprowadzono wykopaliska na stanowisku badanym w 1877 r. przez W. Schwartza i R. Virchowa. Z badań tych dokumentacji brak, znany jest jedynie materiał zabytkowy w postaci ułamków naczyń oraz przedmiotów żelaznych, rogowych i kościanych, pochodzących z wcześniejszych faz wczesnego średniowiecza oraz fragmenty naczyń kultury łużyckiej, może z okresu halszackiego.

Grodzisko położone jest na łąkach nad strumieniem, dopływem Mogilnicy, odwadniającej Równinę Opalenicką, na piaszczystym pagórku, przy czym wyzyskano jedynie jego środkową część. Gród o założeniu kolistym ma obecnie średnicy ok. 80 m razem z wałami, a samo wewnątrz ma ok. 60 m średnicy; powierzchnia jego wynosi ogółem około 3/4 ha. Jest on poważnie zniszczony. Do dziś zachowała się niewielka część wału we wschodniej części grodu w pierwotnej wysokości około 3 m, a także środkowa i zewnętrzna część wału w zachodniej partii grodu, ale do wysokości jedynie około 80 cm. We wnętrzu widoczne są ślady licznych wkopów. Na zewnątrz widoczna jest fosa, szerokości obecnie około 3 m, ale bardzo płytka.

Założono dwa wykopy: w zachodniej części grodu długi 32 m, szeroki 2 m, biegnący od fosy poprzez wał od wewnątrz grodu /wykop I/, oraz w centralnej partii grodu, o powierzchni 75 m² /wykop II/.

Wykop I pozwolił zbadać konstrukcję wału, a wykop II odsłonił zabudowę grodu. Prace prowadzono w nadzwyczaj trudnych warunkach.

Wał szerokości 9,5 m zbudowany był w dolnej części z belek drewnianych układanych w konstrukcji przekładkowej, umacnianych pionowo bitymi palami. Odkryto dwie warstwy przekładki. Wyższe jego partie usypane były z gliny i piasku z zawartością kamieni polnych. Ta część wału zachowała się

do wysokości 80 cm. Do wału przytykała ulica, biegnąca równolegle do niego, moszczona warstwą belek układanych gęsto przy sobie, spoczywających na zbitej warstwie wiórów i faszyny. Ulica była szeroka na 2,0 - 2,3 m natomiast izolacyjna warstwa faszyny sięgała dalej ku wnętrzu grodu; zalegała ona także pod wałem.

W odległości około 5 m od wewnętrznego stoku wału rozpoczynała się warstwa ze śladami zabudowy. Jej miąższość wynosiła średnio 30 cm. Była to jednolita warstwa brunatnego piasku, na której spągu zalegała spalenizna; spoczywała ona na calcu, którym były piaski oglejone z dużą zawartością tlenków żelaza. Nie wiadomo, czy warstwa ta została zniwelowana podczas wspomnianej destrukcji grodu, czy też jej niewielka miąższość jest rezultatem naturalnych procesów wymywania i osiadania gleby. Warstwa zawierała dużą ilość kamieni polnych i łupanych, niektóre z nich były przepalone. Śladów drewnianych konstrukcji chat, ani palenisk nie udało się jednak wyróżnić. Odkryto natomiast fragmentarycznie dom zagłębiony w ziemię, długości około 3 m, ze ścianami umacnianymi kamieniami. W jego pobliżu odkryto jeszcze dwie płytkie jamy; nad nimi zalegały kamienie, pod nimi zaś natknięto się na belki drewniane; funkcji ich nie rozpoznano. Cienka warstewka spalenizny wyklinowała się za wyżej wspomnianym domem, zaś brunatna warstwa osadnicza zalegająca w centralnej partii grodu spoczywała bezpośrednio na calcu.

W wykopie II odkryto dużą owalną jamę, zapewne pozostałość domu zagłębionego w ziemię, długą około 2 m, szeroką 1,70 m. Na calcu zarysowały się ślady słupów. Było ich jedenaście, dwa z nich były obłożone kamieniami. Słupy tępo ucięte, były wkopywane w podłoże. Średnice jam wynosiły 20-30 cm. Być może słupy te stanowiły konstrukcję budowli gospodarczych, np. brogów, gdyż nie zaobserwowano śladów ścian.

Wśród kamieni wału znaleziono jedynie kilkanaście ułamków naczyń, natomiast warstwa osadnicza była intensywnie nimi nasycona. Także w obu domach znaleziono ich wiele. Były to w większości fragmenty naczyń obtaczanych w partiach przykrawędnych i górnych; znaleziono tylko niewielką ilość ułamków naczyń całkowicie obtaczanych. Ceramika ta może być datowana na fazy B, C i D wczesnego średniowiecza w Wielkopolsce. Z innych zabytków ruchomych znaleziono noże żelazne, szydła i rylce kościane, przęśliki gliniane. Śladów osadnictwa kultury łużyckiej nie odkryto.

Stwierdzono, że gród w Dakowych Mokrych funkcjonował w VII/VIII-IX w., a po jego opuszczeniu wykorzystany był ponownie w XI w. przez osadnictwo krótkotrwałe i o niewielkim zasięgu przestrzennym.